

EDUKACE OPAKOVÁNÍ

PODNADPIS

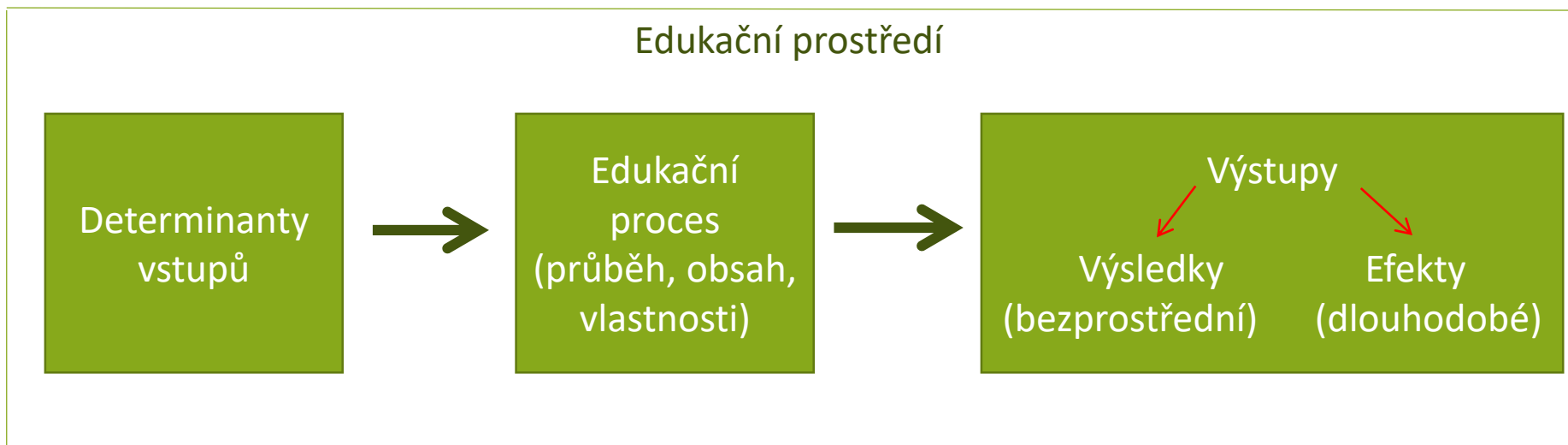
TERMINOLOGIE

- ❑ **Edukátor/ka** – ten, kdo někoho edukuje = *ten, kdo někoho učí*
- ❑ **Edukant/ka** – ten, kdo se od někoho učí = *subjekt učení*
- ❑ **Edukační potřeby** – „*deficit v oblasti vědomostí, dovedností, návyků a pozitivních postojů edukanta ke zdraví, kdy tyto nedostatky mohou negativně ovlivnit zdraví edukanta v současnosti nebo budoucnosti*“ (Juřeníková, 2011)
- ❑ **Edukační prostředí** - prostředí, v kterém probíhají edukační procesy
- ❑ **Edukační konstrukty** (vše co usnadňuje, podporuje učení) - všechny teorie, modely, plány, scénáře, prognózy, zákony, předpisy i jiné teoretické výtvořy, které nějakým způsobem určují či ovlivňují reálné edukační procesy (osnovy předmětů, učebnice, výukové filmy, monografie, publikace, kuchařky, rady P/K od zdravotníků, pokyny Ústřední volební komise pro občany jak hlasovat...);

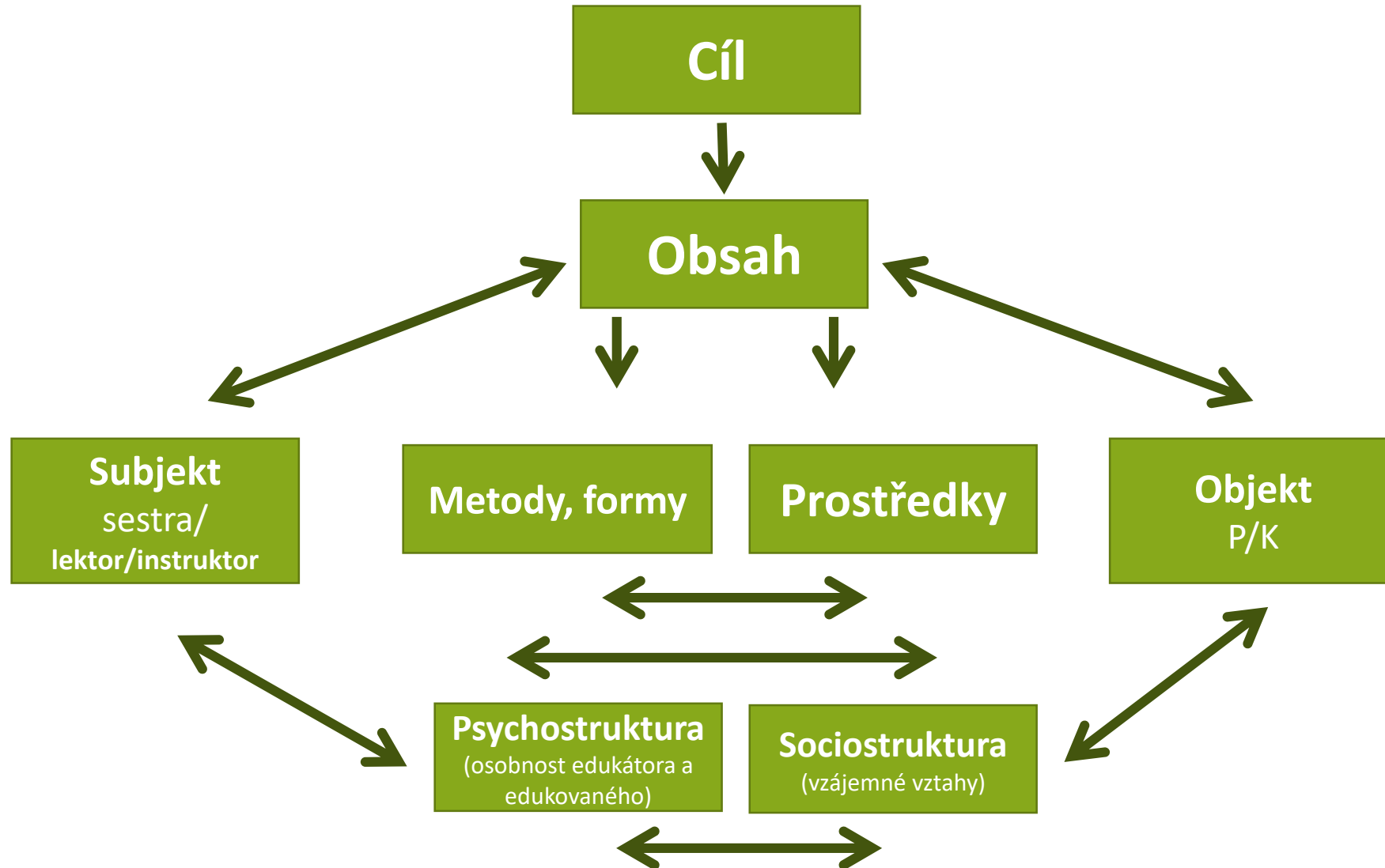
- ovlivňují kvalitu učení

INTERAKČNÍ MODEL EDUKAČNÍHO PROCESU

Geografické, sociální, ekonomické, politické prostředí

PODMÍNKY A VZTAHY V DIDAKTICKÉM PROCESU V OŠETŘOVATELSTVÍ (KUBEROVÁ, 2010)

EDUKACE VE ZDRAVOTNICTVÍ

- předcházení nemoci
- udržení V navrácení zdraví
- zkvalitnění života P/K

Typy edukace

- Základní
- Komplexní
- reedukace

Uplatnění Ed. v rámci prevence:

- Primární - Ed. → zdraví jedinci

Prevence nemoci, zdraví prospěšná opatření

- Sekundární - Ed. → již nemocní P/K

Ovlivnění vědomostí, dovedností, postojů – pro zlepšení stavu + zabránění komplikací (odvykání kouření...)

Dodržování th. režimu, udržení soběstačnosti, prevence recidivy nemoci

- Terciární – Ed → jedinci, kt. mají již trvalé a ireverzibilní změny zdr. stavu

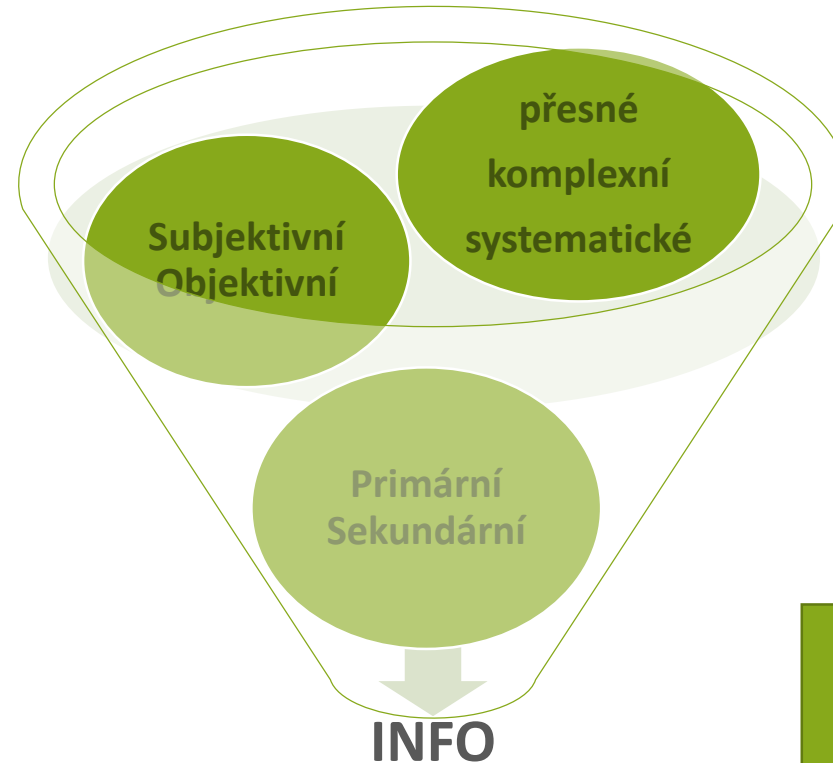
Zlepšení Q života a zabránění zhoršení

EDUKACE A OŠETŘOVATELSKÝ PROCES

Fáze/kroky/etapy Edukace	Oše. proces
Počáteční pedagogická diagnostika – odhad úrovně dovedn., věd., návyků, postojů Ed. a zjištění ed. potřeby – důležité pro vytýčení cílů	Posouzení
Projektování (plánování a příprava) – naplánování cílů, volba metod, formy, obsahu Ed., pomůcek, časový horizont, způsob evaluace	Stanovení oše. dg.
	Plánování oše. péče
Realizace - motivace ed., expozice (sdělení nových poznatků), fixace (procvičování, opakování), průběžná dg. (ověření pochopení učiva a zájem edukanta), aplikace (využití získaných vědomostí a dovedností)	Realizace oše. plánu
Upevňování a prohlubování učiva	
Fáze zpětné vazby (evaluace edukanta i edukátora)	Hodnocení

POSUZOVÁNÍ

- ...
- **Určení potřeby P/K učit se:**
 - od P/K,
 - chování P/K,
 - odborníci ve zdravotnictví
- **Důležité info o P/K:**
 - pohotovost P/K, schopnost (předpoklady) P/K učit se
 - motivace
 - společensko-ekonomické faktory
 - styl učení
 - názory na zdraví a jejich praktikování
 - věk
 - vzdělání
 - postoj P/K k sobě samému/ nemoci/životu, hodnotový žebříček
 - psychický stav (vnímání, paměť, myšlení), zdrav. stav (charakter a fáze nemoci, poruchy smysl. vnímání)

Ověřit si:

- platnost,
- úplnost,
- pravdivost
- správné pochopení

Spolupráce v týmu

DIAGNOSTIKA

- stanovení edukační diagnózy

(vymezení problému a potřeb jedince, stanovení dle priorit)

Primární prevence → na zdraví a změněné zdravotní návyky

Sekundární prevence → dg. ve vztahu k P/K potřebám něco se naučit

Cíle kognitivní - vzdělanostní

afektivní - změna postojů

psychomotorické - osvojení zručnostní dovednosti

Nejčastější dg. Nedostatečné znalosti (00126)

Snaha zlepšit znalosti (00161)

Edukační potřeba = deficit v oblasti vědomostí, dovedností, návyků a pozitivních postojů edukanta ke svému zdraví, kdy tyto nedostatky mohou negativně ovlivnit zdraví edukanta v současnosti i v budoucnosti.

Oše. Dg. - zahrnuje potřebu poznání a učení P/K/rodiny, lze jej formulovat jako **primární problém, příčinu problému, nebo součást jiné oše. Dg.**

Doména 5
Percepce/kognice

Třída: Kognice

PROJEKTOVÁNÍ EDUKACE

ZAHRNUJE PROCES PLÁNOVÁNÍ A PŘÍPRAVY

Proč?

Zamyšlení nad Ed. potřebami edukanta, k jaké změně a v jaké oblasti by mělo dojít; vymezení cílů Ed.

Koho?

Koho do Ed. zahrneme.
Všímáme si charakteristiky edukanta (k pohlaví, věku, vzděl., motivaci, zdrav. a psych. stavu, kognit. schopnostem, život. stylu, socio-kult. a ekonom. podmínkám)

Co?

Co bude obsahem Ed. ve vztahu k potřebám edukanta (základní Ed.? nebo reedukace?)

Jak?

Volba vhodných forem a metod Ed., kt. jsou pro daného edukanta vhodné a budou odpovídat jeho potřebám

Kdo a kdy?

Který člen z týmu vzhledem ke své profesi a obsahu Ed. poskytne ve správný čas vhodnou Ed. – potřeba posloupnosti a časového rozsahu Ed., nutnost spolupráce v týmu

Kde a za jakých podmínek?

V jakém prostředí bude Ed. probíhat, zda využijeme při Ed. podpůrné materiály a z jakých prostředků bude Ed. financována

S jakým výsledkem?

Promyslet způsob hodnocení jednotlivých změn a jaké nástroje se pro hodnocení zvolí.

NÁLEŽITOSTI ED. PLÁNU

- Stanovení priorit v Ed. – sestavení pořadí ed. témat dle důležitosti
- Stanovení cílů v oblasti kognitivní, afektivní a psychomotorické
- Počet předpokládaných lekcí vzhledem k ed. potřebě (1 lekce=1 téma)
- Zodpovědná/é osoba/y v jednotlivých lekcích
- U jednotlivých lekcí vytýčení krátkodobých cílů
- Stanovení vhodných edukačních metod
- Stanovení obsahu v jednotlivých lekcích (osnova)
- Harmonogram
- Organizace a pomůcky
- Způsob hodnocení výsledků v jednotlivých lekcích a na závěr edukačního procesu
- Písemná forma plánu součást dokumentace P/K

- plán ed. upravovat dle individ. potřeb P/K, délka a čas jsou flexibilní
- předem si promyslet a připravit pomůcky
- vhodné prostředí a soukromí
- spolupráce s P/K zvýší jeho motivaci

REALIZACE I.

Fáze:

- Příprava ZP
- Příprava edukanta
- Příprava prostředí, materiálního zabezpečení

REALIZACE

Příprava ZP

- dlouhodobá z hlediska vytýčených dlouhodobých cílů Ed. u P/K,
- bezprostřední – příprava na konkrétní lekci)
 - způsob přípravy – ovlivněn charakterem konkrétní edukační lekci, formě edukace, materiálních didaktických prostředků, organizačních podmínkách zařízení
 - písemné zpracování – téma, cíl, metoda, forma a obsah edukace, použití pomůcek a způsob hodnocení edukační lekce

REALIZACE

Příprava edukanta

- P/K zná důvod Ed. a edukační cíle

akutní fáze nemoci – bariéra Ed.

- poskytnutí nezbytných info, týkající se aktuální situace/problémů P/K
- při stabilizaci stavu – P/K vyčerpán předchozí akutní fází = čas, trpělivost, postupné předávání info.

chronické onemocnění – vleklé symptomy, střídající se fáze kompenzace/ dekompenzace nemoci

- pocity strachu, obav, negativismus ...- častokrát neochota, snížená motivace k Ed., po stabilizaci stavu, přijetí nemoci (naučí se snít) – ochota ke spolupráci
- střídání období pro dodržování doporučení

HODNOCENÍ ED. PROCESU

Verbální (písemné, ústní), neverbální zejména u dětí (nálepky, razítka, smajlíky apod.)

z hlediska stanovených cílů – krátkodobé, dlouhodobé

FORMATIVNÍ (PRŮBĚŽNÉ)

- Individuální, bez komparace s dalšími edukanty

Cíl:

- ověření aktuálních znalostí, dovedností, pokroku edukanta
- detekce nedostatků/chyb/ slabých míst/aktivity v průběhu Ed. procesu
- zpětná vazba pro zúčastněné
- motivace pro dosažení vytýčených cílů

SUMATIVNÍ (ZÁVĚREČNÉ)

- na závěr Ed. procesu, před propuštěním P/K
- Odpověď na dotaz: „Co se P/K naučil?“ Má požadované vědomosti, zručnosti, postoje, které byli v cílech vytýčené?

KONKRÉTNÍ ČINNOSTI SESTRY

- hodnotí P/K schopnosti
- dg. P/K problém, kt. je nutno edukací napravit
- poskytuje adekvátní informace
- zlepšuje P/K znalosti a dovednosti
- demonstruje konkrétní způsoby pro dosažení cílu
- průběžně hodnotí pokroky, kt. P/K dosahuje
- vyžaduje zpětnou vazbu

PŘEDPOKLADY EDUKÁTORA

- teoretické znalosti
- praktické dovednosti
- komunikační schopnosti (verbální i neverbální)
- motivace, získání P/K pro spolupráci, důvěra
- ochota P/K pomoci, zájem o P/K
- schopnosti poradce a vlastnost předávat informace – Pg. vlohy (▲ dávkování info)
- osobnostní předpoklady sestry – odpovědnost, empatie, vlídné jednání, trpělivost

ZÁSADY ED. NA PRACOVÍŠTÍCH IP

- Individuální, holistický přístup
- Empatie, takt, trpělivost
- Adekvátnost aktuálnímu zdrav. stavu P/K
- Délku, čas a typ poskytovaných info řídit dle potřeby P/K
- Optimální prostředí
- Vhodné didaktické metody/strategie Ed.

BARIÉRY - BRZDÍ/ZNESNADŇUJÍ ED.

ZDR. SYSTÉM

ZP

- absence empatie, lidskosti
- ignorace P/K potřeb
- neefektivní/neproduktivní K.
- osobnostní předpoklady ZP
- neschopnost týmové spolupráce
- podceňování významu Ed.
- nedostatečné vědomosti
- nedostatečná příprava/čas
- nevhodné prostředí (ztráta soukromí, důstojnosti, sebekontroly, soc. izolace)

Ed. - nekoncepční, neadekvátní, roztržitá

P/K

- stres/bolest v akut/chron. stadiu nemoci
- charakter nemoci (Alzheimer.), poruchy smyslového vnímání
- maladaptace na nemoc
- emoce, strach/obava/nejistota z budoucnosti/ prognóza nemoci
- věk
- celkový stav organismu
- osobnost
- etnokulturní/jazykové bariéry

Ed. - nedostatečná motivace

- popření potřeby Ed.

- neschopnost nést odpovědnost

LITERATURA:

- Bastable S., *Essential of patient Education*, Jones & Bartlett Learning, 2005, s. 502 ISBN-13: 978-0763748425
- Juřeníková, P., *Zásady edukace v ošetrovateľskej praxi* Praha: Grada, 2010, s. 80 ISBN 978-80-247-2171-2
- Magurová D., Majerníková Ľ. *Edukácia a edukačný proces v ošetrovateľstve*, Martin: Osveta, 2009, s. 155 ISBN 978-80-8063-326-4
- Nemcová J., Hlinková E. *Moderná edukácia v ošetrovateľstve*, Martin. Osveta, 2010, s. 259 ISBN 978-80-8063-321-9
- Petlák, E., *Všeobecná didaktika*, Bratislava: Iris, 2004, s. 270 ISBN 8089018645

LITERATURA:

- Průcha Jan *Pedagogická encyklopedie*, Praha: Portál, 2009, s. 936 ISBN 978-80-7367-546-2.
- Průcha, J. *Moderní pedagogika*, 5. aktualiz. a doplněné vydání, Praha: Portál, 2013 ISBN 978-80-262-0456-5.
- Raudenská J, Javůrková A. *Lékařská psychologie ve zdravotnictví*, Praha: Grada, 2011, s. 304 ISBN 978-80-247-2223-8.
- Závodná V. *Pedagogika v ošetrovatel'stve*, Martin: Osveta, 2005, s. 117
ISBN 808063193X
- NANDA International *Ošetrovatelské diagnózy: definice a klasifikace 2015-2017*, 10. vydání Ed. Herdman, H et Kamitsuru, S, Praha: Grada, s. 439
ISBN 978-80-247-5412-3.